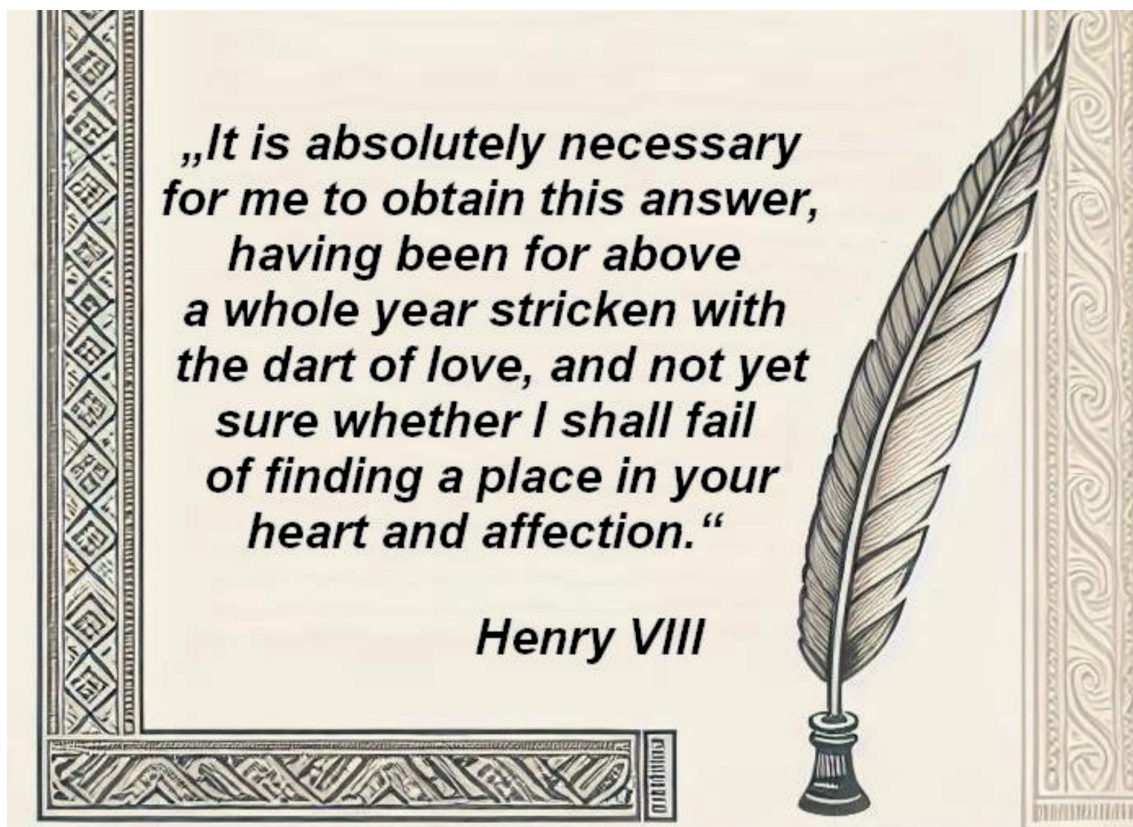

Anglická reformace za Jindřicha VIII.

Jakou souvislost má spojení „za vším hledej ženu“ s počátky anglické reformace za Jindřicha VIII.?

„Je pro mě naprosto nezbytné získat od Vás odpověď, protože již přes rok jsem zasažen šípem lásky a nejsem si jist, zda se mi podařilo získat místo ve Vašem srdci či Vaši náklonnost.“

Zdroj: The Love Letters of Henry VIII to Anne Boleyn with Notes, ed. John Luce, London 1906, s. 2.

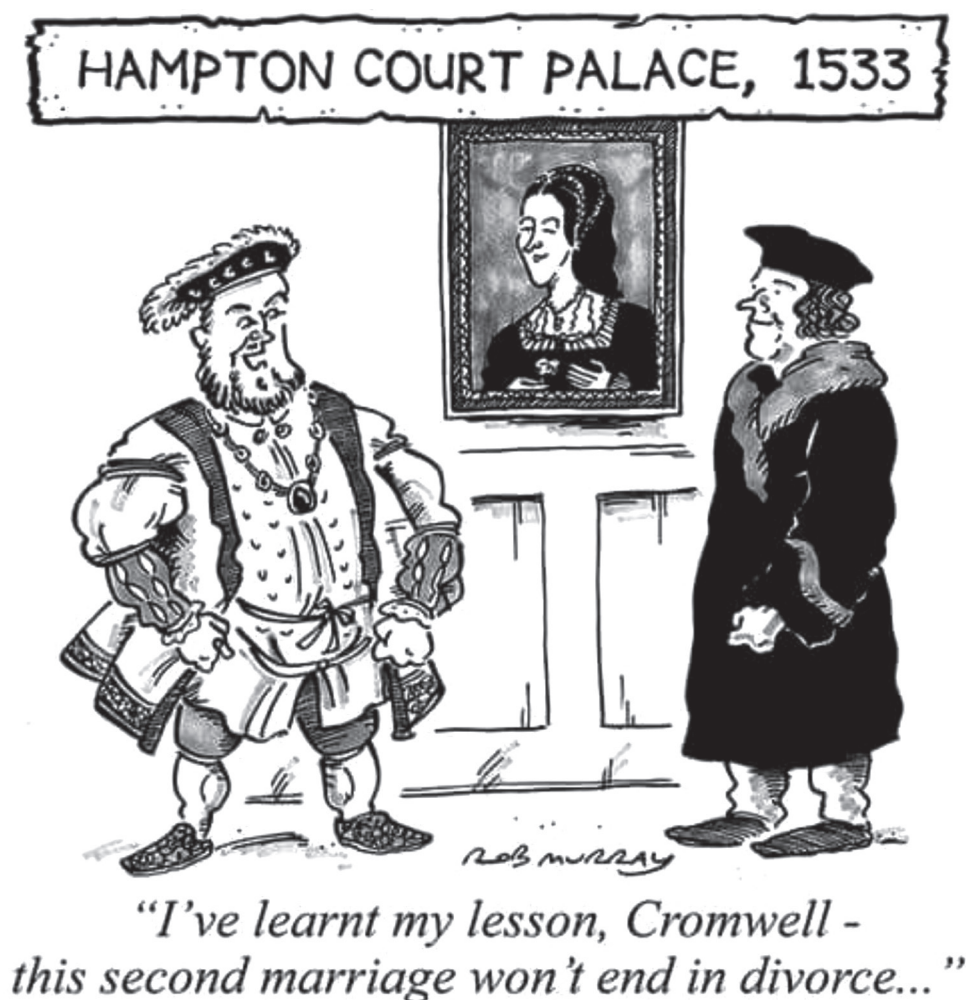
„Za vším hledej ženu“ – tak by se dal shrnout příběh anglické reformace, který se začal psát společně s osobností **anglického krále Jindřicha VIII. z rodu Tudorovců**. Významný panovník první poloviny 16. století je znám především díky pestrému manželskému životu, kdy **do manželství vstoupil celkem šestkrát**, přičemž s první a čtvrtou ženou se rozvedl, druhou a pátou nechal popravit, třetí mu zemřela krátce po porodu. On sám zemřel po boku až své šesté ženy.

Jindřich VIII. se stal králem v roce 1509, kdy se také oženil se svou první ženou, španělskou princeznou **Kateřinou Aragonskou**, která však byla vdovou po jeho předčasně zesnulém bratrovi Arturovi. Po několika letech manželství Jindřich začal toužit po mužském dědici trůnu, kterého se mu s o šest let starší Kateřinou dosud nepodařilo počít. Bezhlavě se zamiloval do dvorní dámy **Anny Boleynové** a rozhodl se zneplatnit své manželství na základě faktu, že se oženil s vdovou po svém zesnulém bratrovi. Papež však odmítal těmto prosbám vyhovět z mnoha důvodů. Jednak se mu nelíbila představa reformně smýšlející anglické dvorní dámy

na královském trůnu, jednak skutečnost, že by na to měla doplatit členka urozené španělské královské rodiny, která navíc byla vychována v přísném katolickém duchu. Po vleklých jednáních se nakonec Jindřich s přispěním svého **nového tajemníka a ministra Thomase Cromwella** rozhodl prosadit svou vůli a ustanovil, že Anglie nebude už více podřízena papeži. Při té příležitosti nechal v roce 1534 schválit zákon, tzv. **Act of Supremacy**, který ho prohlásil hlavou nové anglikánské církve. To znamenalo, že **Anglie se oddělila od papežského Říma** a vydala se vlastní cestou. V roce 1533 se Jindřich tajně oženil s Annou Boleynovou, která tou dobou už byla těhotná.

ZDROJ 1

Karikatura současného umělce Roba Murraye ilustruje spokojenost Jindřicha VIII. s uzavřením druhého sňatku s Annou Boleynovou, k čemuž ostatně přispěl i tajemník a ministr Thomas Cromwell.

„Poučil jsem se, Cromwelle – tento druhý sňatek neskončí rozvodem...”

Zdroj: Rob Murray

Jindřich VIII. potvrdil oddělení anglikánské církve od papežského Říma vydáním zákona o svrchovanosti v roce 1534. Tento zákon je v originále znám jako tzv. Act of Supremacy.

Anglické znění originálu Zákona o svrchovanosti z roku 1534:

Albeit the king's Majesty justly and rightfully is and ought to be the supreme head of the Church of England, and so is recognized by the clergy of this realm in their convocations, yet nevertheless, for corroboration and confirmation thereof, and for increase of virtue in Christ's religion within this realm of England, and to repress and extirpate all errors, heresies, and other enormities and abuses heretofore used in the same, be it enacted, by authority of this present Parliament, that the king, our sovereign lord, his heirs and successors, kings of this realm, shall be taken, accepted, and reputed the only supreme head in earth of the Church of England, called Anglicans Ecclesia; and shall have and enjoy, annexed and united to the imperial crown of this realm, as well the title and style thereof, as all honors, dignities, preeminences, jurisdictions, privileges, authorities, immunities, profits, and commodities to the said dignity of the supreme head of the same Church belonging and appertaining; and that our said sovereign lord, his heirs and successors, kings of this realm, shall have full power and authority from time to time to visit, repress, redress, record, order, correct, restrain, and amend all such errors, heresies, abuses, offenses, contempts and enormities, whatsoever they be, which by any manner of spiritual authority or jurisdiction ought or may lawfully be reformed, repressed, ordered, redressed, corrected, restrained, or amended, most to the pleasure of Almighty God, the increase of virtue in Christ's religion, and for the conservation of the peace, unity, and tranquility of this realm; any usage, foreign land, foreign authority, prescription, or any other thing or things to the contrary hereof notwithstanding.

Zdroj: <https://www.britainexpress.com/History/tudor/act-of-supremacy.htm>

Zkrácený překlad:

I když je král podle práva a spravedlnosti nejvyšší hlavou anglikánské církve a je to uznáno duchovenstvem v Anglii, je potřeba toto potvrdit a posílit, aby se víra v křesťanství v Anglii dále rozvíjela a aby se potlačily všechny špatnosti, které byly v minulosti v církvi napáchány. Tento zákon říká, že král a jeho nástupci budou považováni za jedinou nejvyšší hlavu anglikánské církve. Kromě tohoto titulu budou mít všechny pocty, pravomoci a výhody, které k této pozici patří. Král a jeho dědicové budou plně oprávněni k tomu, aby mohli zasahovat do všech záležitostí církve tak, aby tyto zásahy vedly k ochraně jednoty víry v Anglii. Tento zákon platí bez ohledu na to, co říkají jiné země nebo cizí autority.

O vztahu Anny Boleynové a Jindřicha VIII. vypráví celá řada nejen filmových a seriálových zpracování. Do povědomí vstoupil zejména seriál *Tudorovci* (2007–2010) a v relativně nedávné době v negativním slova smyslu film *Anne Boleyn* (2021), kdy hlavní ženskou postavu ztvárnila ahistoricky černoška. Za nejzdařilejší zpracování tak bývá považováno historické drama *Tisíc dnů s Annou* (1969). Níže přiložený snímek z filmu zachycuje popravu Anny Boleynové, ke které došlo v roce 1536. Pro účel popravu byl povolán kat z Calais, aby vykonal popravu po francouzském způsobu, tj. mečem, nikoliv sekerou. Jen krátce po této popravě se Jindřich VIII. oženil potřetí, a to s další dvorní dámou – Janou Seymourovou.

Zdroj: film *Tisíc dnů s Annou* (1969)

Jindřich VIII. umírá roku 1547 po vleklých problémech s vředovým onemocněním nohou. Po smrti jeho třetí ženy Jany Seymourové se po jeho boku vystřídají ještě další tři ženy. Po jeho smrti mají následně vliv na budoucí směřování nejen anglikánské církve jeho tři legitimní děti, což naznačuje i upravená ukázka ze seriálu *Tudorovci* (2007–2010).

Jindřich VIII.: Co tady děláš?

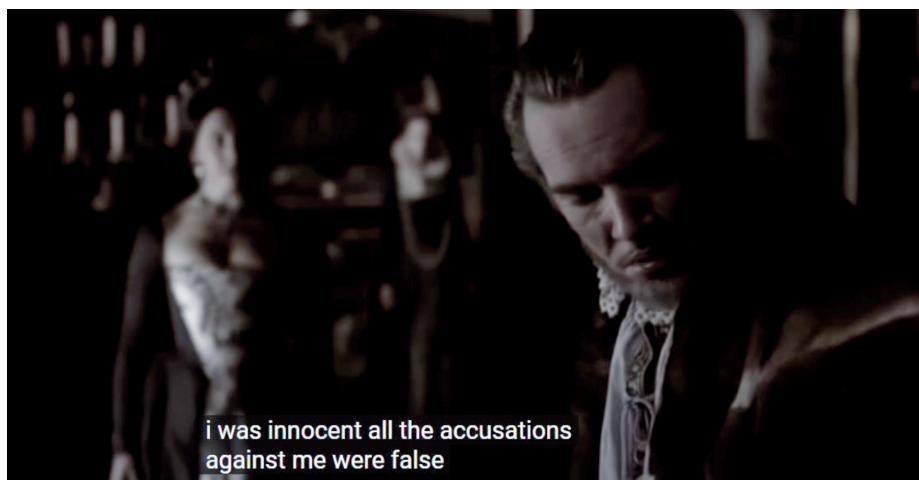
Kateřina Aragonská: Přišla jsem, abych viděla svou dceru. Proč by tě to mělo překvapovat? Nikdy jsi k ní nebyl laskavý, tolikrát jsem plakala, když jsem ji viděla osamělou a opuštěnou svým otcem.

Jindřich VIII.: Proto ses vrátila zpátky, Kateřino, kvůli tvým výčtkám.

Kateřina Aragonská: Navzdory tomu, čím já nejsem. Ona už by měla být dávno vdaná a mít své vlastní děti.

Jindřich VIII.: Odejdi, přízraku.

Kateřina Aragonská: Poslal jsi mě pryč, přestože jsem tě milovala, ale v očích Boha jsem stále tvou ženou.

Jindřich VIII.: Proč jsi tady?

Anna Boleynová: Abych viděla svou dceru, ona byla jedinou čistou duší v mém životě. Opustila jsem ji, protože byla jen dívka a já jsem přitom tak moc toužila dát ti syna, ale teď jsem na ni tak pyšná, tak moc pyšná. Je tak chytrá a myslím, že v mnoha směrech se mi podobá. Jen ona není nezdvořilá jako já. Musíš být na ni také hrdý, Jindřichu.

Jindřich VIII.: Já jsem velmi hrdý na ni a vím, jak je bystrá. Moc si přeji, abych ji mohl více milovat, jen mi čas od času připomíná tebe.

Anna Boleynová: Ty jsi mi to udělal, já jsem ti nic neudělala. Já jsem byla nevinná. Všechna obvinění proti mně byla lživá. Myslela jsem, že jsi to věděl. Ubohá Kateřina Howardová leží ve studené zemi vedle mě. Ubohé dítě. Ani to nebyla její chyba, ale byly jsme jako dvě můry přitahované plamenem, a spálily jsme se.

Jindřich VIII.: Prosím, ne.

Jindřich VIII.: Jano, je v pořádku, postaral jsem se o něj a bude králem.

Jana Seymourová: Můj ubohý chlapec, mé ubohé dítě.

Jindřich VIII.: Ne, on je milován. On je pro mě něčím speciálním.

Jana Seymourová: Zemře mladý.

Jindřich VIII.: Ne, ne.

Jana Seymourová: Chudák chlapec, očekával jsi od něj příliš mnoho. I králové jsou zranitelní, a Bůh nás chraň, abys ho uzavřel před světem, jak to udělal tvůj otec s tebou.

Jindřich VIII.: Ne.

Jana Seymourová: Nerozumíš, zabil si ho.

Zdroj: https://www.youtube.com/watch?v=F8j6wXST_iU

Otázky

1. Na základě uvedených zdrojů a povídání přiřadte k jednotlivým obrázkům, vytvořeným pomocí umělé inteligence, jména tří zmíněných manželek Jindřicha VIII. Zdůvodněte, jaké charakteristiky či jiné znaky vás vedly k tomu, abyste přiřadili jméno konkrétní manželky k danému obrázku. Zamyslete se nad co největším počtem důvodů.

2. Přiřaďte jednotlivé popisky k následovníkům Jindřicha VIII. a na základě získaných informací z jednotlivých zdrojů sestavte vývoj událostí po smrti Jindřicha VIII. směrem k dalšímu průběhu reformace v Anglii.

Alžběta I.	Marie I. Tudorovna	Edward VI.
Jeho/její matkou byla Jana Seymourová.	Zemřel/a ve svých patnácti letech.	Snažil/a se zvrátit reformaci v Anglii a opětovně obnovit katolictví a vliv papeže.
Kvůli sňatku s jeho/její matkou si Jindřich VIII. znepřátelil papeže a založil novou, tzv. anglikánskou církev, a stal se jejím nejvyšším představitelem.	Podpořil/a zákon o náboženské jednotě a snažil/a se zabránit obdobným perzekucím jako za dob její předchůdkyně/jejího předchůdce.	Byl/a vychováván/a v protestantské víře, za jeho/její formální vlády byl posílen vliv protestantismu (anglikánská církev se de facto přeměnila v protestantskou organizaci).
Za jeho/její vlády byl např. zakázán celibát, byly zpřístupněny spisy Martina Luthera, byly zrušeny latinské mše, biskupské úřady zastávali protestantští duchovní, byl zabavován církevní majetek aj.	Jeho/její matka zemřela krátce po porodu, na rozdíl od jiných manželek si Jindřicha VIII. neznepřátelila a její potomek se stal přímým následníkem trůnu.	Za jeho/její vlády byl přijat protestantismus pro následný vývoj anglikánské církve, avšak s některými prvky katolicismu.
Vládl/a v letech 1553–1558 po devítidenním „panování“ Jany Greyové.	Vládl/a v letech 1558–1603, doba jejího/jeho panování bývá považována za zlatý věk.	Vládl/a bezprostředně po smrti svého otce, až do roku 1553.
Jeho/její matka byla první manželkou Jindřicha VIII., se kterou se rozvedl.	Opětovně byl uzákoněn celibát, byly také obnoveny katolické ceremonie aj.	Jeho/její matka byla Jindřichem VIII. popravena francouzským způsobem, tj. mečem.
Jeho/její smrtí končí dynastie Tudorců.	Získal/a přízvisko Krvavý/ Krvavá pro množství popravených a umučených protestantů.	Jeho/její matka pocházela ze španělské královské rodiny.

Diskuze

1. V čem se anglikánská církev liší od katolické církve?
2. Jak se díváte na roli Jindřicha VIII. jako na nejvyššího představeného anglikánské církve? Jaké výhody a nevýhody pro monarchii přineslo toto zajištění kontroly nad náboženskými otázkami?
3. Jak se podle vás změnily mezinárodní vztahy mezi Anglií a ostatními evropskými zeměmi po vytvoření anglikánské církve?
4. Jaké paralely vidíte mezi touhou po náboženské nezávislosti v 16. století a dnešními snahami o národní suverenitu, jako byl například Brexit?